

KESKI-POHJANMAAN

Kamari

ORKESTERI

MELLERSTA
ÖSTERBOTTENS
KAMMARORKESTER

pe / fre 22.1.2021 klo / kl. 19.00

Snellman-sali, Kokkola /

Snellmanssalen, Karleby

METAMORPHOSEN

**strimattu konsertti /
streamad konsert**

Sakari Oramo, kapellimestari / *dirigent*

Adrian Ibañez-Resjan, viulu / *violin*

CARL PHILIPP EMANUEL BACH (1714–1788)
Sinfonia jousille ja basso continuo /
Symfoni för stråkar och basso continuo, h, Wq 182/5
Allegretto
Larghetto
Presto

KARL AMADEUS HARTMANN (1905–1963)
Concerto funebre
Introduktion. Largo
Adagio
Allegro di molto
Choral. Langsamer Marsch

*****

RICHARD STRAUSS (1864–1949)
Metamorphosen für 23 Solostreicher

Carl Philipp Emanuel Bach: Sinfonia jousille ja basso continuoille h-molli, Wg 182/5

”Koska useimmat sävellyksistäni ovat olleet tilaustöitä, minun on aina pitänyt ottaa huomioon tilaajan ja yleisön maku, ja tämä on ollut rajoittavaa. Toisinaan olen joutunut noudattamaan suorastaan naurettavia ohjeita.” Näin kirjoitti Emanuel Bach v. 1773 ilmestyneessä lyhyessä omaelämäkerrassaan. Samana vuonna asia korjaantui: suuri musiikintutkija, Haydn ja Mozartiakin tukenut paroni van Swieten tilasi tuolloin Bachilta kuusi jousisinfoniaa, ja käski Bachia nimenomaan säveltämään ne täsmälleen oman mielensä mukaan, välittämättä esitysteknisistä vaikeuksista ja yleisön mahdollisesti kielteisistä reaktioista.

Kirjassaan ”Tutkielma oikeasta tavasta soittaa klaveeria” Emanuel Bach teki selväksi, että hän pyrki tietoisesti loitonemaan isänsä polyfonisesta sävellystyylistä; fuugalla ei hänen mielestään ollut enää elinmahdollisuuksia. Hänen musiikissaan ei myöskään juuri ole galantin tyylin urbaania, kepeää, ehkä pinnallistakin sykettä, joka on ominaista nuoremman veljen, Johann Christianin musiikille.

Emanuel Bach edusti pohjoissaksalaista ”empfindsamer”-tyyliä, mistä jousisinfoniat ovat hyviä esimerkkejä. Niille on ominaista yllätystehojen runsas käyttö; äkilliset dynamiikan, harmonian ja rytmin vaihdokset sekä yllättävät tauot. Bachin pyrkimyksenä oli saada jokainen tahti sävellyksestä niin ilmaisuvoimaiseksi kuin mahdollista. H-molli-sinfonia on sinfonioista yksi dramaattisimpia. Ääriosien Sturm und Drang ja hitaan osan ekspressiivinen tunteisuus oli sitä mitä van Swieten oli halunnut ja šokkihoitoa kuulijoille: muutamat aikalaisten kirjalliset kommentit sinfonioista ovat hyvin happamia.

Vuonna 1778 van Swieten esitytti sinfonioita Wienissä, missä ne tavoittivat arvostavan kuulijakunnan: Mozartin ja Haydnin etunenässä. Paljonpuhuva on Mozartin lausunto: ”Hän on isä, me olemme poikasia. Se, joka meistä osaa jotakin kunnollista, on oppinut sen häneltä.”

Carl Philipp Emanuel Bach: Symfoni för stråkar och basso continuo h-moll, Wg, 182/5

”P.g.a. att de flesta av mina kompositioner har varit beställningsverk, har jag alltid varit tvungen att ta i beaktande beställarens och allmänhetens smak, och det har varit

begränsade. Ibland har jag varit tvungen att följa rent av skrattretande direktiv.” Så här skrev Emanuel Bach i den år 1773 utkomna självbiografin. Samma år skedde en korrigerig: den stora musikvännen, baron van Swieten, som stött även Haydn och Mozart beställde då av Bach sex stråksymfonier, och uttryckligen befallde Bach att komponera den precis efter sin egen vilja, inte bry sig om presentationstekniska svårigheter och en möjlig negativ reaktion från allmänheten.

I sin bok ”En studie över det rätta sättet att spela klaver” klargjorde Emanuel Bach, att han medvetet försökte avlägsna sig faderns polyfona kompositionsstil; han tyckte att fugan inte längre hade levnadsmöjligheter. I hans musik finns just inte heller den galanta stilens urbana, lätta, kanske ytliga puls, som är typisk för musik av hans yngre bror, Johann Christian.

Emanuel Bach representerade den nordtyska ”empfindsamer”-stilen, varpå stråksymfonierna är goda exempel. Typiskt för dem är användningen av många överraskningseffekter: snabba växlingar i harmoni, dynamik och rytm samt överraskande pauser. Bachs strävan var att få varje takt i kompositionen så uttrycksfull som möjligt. H-mollsymfonin är den mest dramatiska av symfonierna. Ytter-satsernas Sturm und Drang och den långsamma satsens expressiva känslomässighet var vad van Swieten hade önskat och chockvård för åhörarna: några den tidens skriftliga kommentarer över symfonierna är mycket syrliga.

År 1778 presenterade van Swieten symfonierna i Wien, där de nådde en publik som uppskattade dem: med Mozart och Haydn i spetsen. Mycket talande är Mozarts uttalande: ”Han är fadern, vi är ynglingar. Den av oss som kan något ordentligt, har lärt sig av honom.”

Juha Saikkonen

Karl Amadeus Hartmann: Concerto funebre

Karl Amadeus Hartmann opiskeli Münchenin Akademien Tonkunnossa Joseph Haasin ja Hermann Scherchenin johdolla. Erityisesti jälkimmäisellä oli suuri merkitys Hartmannin myöhemmälle toiminnalle nykymusiikin parissa. Natsien päästyä valtaan 1933 Hartmann eli täysin eristäytyneenä kotikaupungissaan Münchenissä. Hänen musiikkiaan ei esitetty natsi-Saksassa lainkaan, mutta ulkomailla

hänen teoksiaan ruvettiin arvostamaan mm. ISCM-nykymusiikkipiireissä. Siitä huolimatta itsekriittinen ja tinkimätön säveltäjä veti myöhemmin suurimman osan 30-luvun teokistaan takaisin, merkittävänä poikkeuksena Suomessakin esitetty ooppera *Simplicius Simplicissimus* Scherchenin librettoon.

Vuosina 1941-42 Hartmann opiskeli musiikin teoriaa Anton Weberin johdolla. Välittömästi sodan jälkeen hän perusti Münchenin *Musica Viva*-konserttisarjan, joka pian niitti suurta mainetta myös ulkomailla. Hartmann olikin pitkään ehkä tunnetumpi *Musica Viva*n taiteellisena johtajana kuin säveltäjänä. Saksassa hänen musiikkiaan alettiin huomioida oikeastaan vasta vuodesta 1947, jolloin hänen orkesteriteoksensa *Symphonische Ouverture* esitettiin suurella menestyksellä Darmstadtissa.

K.A. Hartmannin tuotantoon kuuluu edellisten teosten lisäksi mm. kahdeksan sinfoniaa, *Symphonische Hymnen*, konsertto pianolle, puhaltimeille ja lyömäsoittimille, konsertto alttoviululle, pianolle ja lyömäsoittimille, kaksi jousikvartettoa, *Gesangsszene* baritonille sekä nyt kuultava *Concerto funebre*. Hänen humanistisesta ja yhteiskunnallisesti kantaaottavasta asenteestaan on hyvänä esimerkkinä osallistuminen mm. Blacherin, Dessauin, Henzen ja Wagner-Régenyn ohella yhteissävellyksen *Jüdische Chronikin* laadintaan.

Tyyliältään hyvin omaperäinen, lyyris-traaginen *Concerto funebre* viululle ja jousiorkesterille on epäilemättä Hartmannin pääteoksia. Se on myös merkittävimpiä toisen maailmansodan aikana syntyneitä ja sen tuskia heijastavia teoksia, Šostakovitšin Leningrad-sinfonian ja erityisesti tämän kahdeksannen, ns. Stalingrad-sinfonian ohella. Hartmann sävelsi *Concerto funebren* v. 1939, samana vuonna jolloin Saksa - edellisen vuoden pahamaineisen München-sopimuksen rohkaisemana - miehitti Tšekkoslovakian. Toisin kuin suurin osa maanmiehistään Hartmann ei käsittänyt tapahtumaa voittona, vaan hän ilmaisi sodanvastaisen vakaumuksensa säveltämällä riipaisevan konserton, jota ei vielä sodan aikana voitu esittää.

Concerto funebren ohjelmallisesta taustasta antaa viiteen jo ensimmäinen osa, jossa Hartmann lainaa vanhaa tsekkiläistä husiittikoraalia "Te Jumalan sotilaat" - samaa koraalia Smetana oli aikoinaan käyttänyt Isänmaani-sarjassaan. Mutta Hartmann ei käsittele koraalia voittonyhminä, vaan hän sävyttää sen elegiseksi ja myös ikäänkuin uhmailevaksi. Surunvoittoinen tunnelma jatkuu seuraa-

vassa adagio-osassa.

Konserton kolmas osa on scherzo-tyyppinen, mutta se on tunnelmaltaan kaikkea muuta kuin ilomielinen. Pikeminkin musiikki vaikuttaa uppiniskaiselta ja purevan ivaliselta. Neljäs osa on surumarssi - siitä teoksen lisänimi funebre - ja säveltäjä käyttää siinä mm. vanhaa venäläistä vallankumouksellista marssia vuodelta 1904. Teoksen päätösosasta on turha etsiä toivontuiketta. Aavistaen alkavan sodan tulevaa tuhoa ja kauhua Hartmann lopettaa konserttonsa syvän surumielisyyden ja masennuksen tunnelmaan.

Karl Amadeus Hartmann: Concerto funebre

Karl Amadeus Hartmann studerade i Akademie der Tonkunst i München för Joseph Haas och Hermann Scherchen. Speciellt den sistnämnde hade stor betydelse för Hartmann i hans senare verksamhet inom nutidsmusiken. Efter att nazisterna kommit till makten 1933 levde Hartmann helt isolerad i sin hemstad München. Hans musik spelades inte alls i det nazistiska Tyskland, men utomlands började man ge värde åt hans verk bl.a. inom ISCM-nutidsmusikkretsarna. Det oaktat drog den obetingat självkritiske tonsättaren tillbaka största delen av sina 30-talsverk - ett betydande undantag var den senare också i Finland uppförda operan *Simplicius Simplicissimus* till ett libretto av Scherchen.

Åren 1941-42 studerade Hartmann musikteori för Anton Webern. Omedelbart efter kriget grundade han i München en *Musica Viva* -konsertserie, som snart blev mycket känd också utomlands. Hartmann kom också länge att vara mer känd som konstnärlig ledare för *Musica Viva* än som kompositör. I Tyskland började man notera hans musik egentligen först från och med år 1947, då hans orkesterverk *Symphonische Ouverture* framfördes med stor framgång i Darmstadt.

Till K.A. Hartmanns produktion hör förutom nämnda verk bl.a. åtta symfonier, *Symphonische Hymnen*, konsert för piano, blåsare och slagverk, konsert för altviolin, piano och slagverk, två stråkkvartetter, *Gesangsszene* för baryton samt denna konserts *Concerto funebre*. Som ett gott exempel på hans humanistiska och samhällliga engagemang är att han deltog i utarbetningen av den gemensamma kompositionen *Jüdische Chronik* tillsammans med bl.a. Blacher, Dessau, Henze och Wagner-Régeny.

Den till sin stil mycket orginella, lyriskt-tragiska Concerto funebre för violin och stråkorkester hör utan tvivel till Hartmanns huvudverk. Konserten är också - vid sidan av Sjos-takovitj's Leningrad-synfoni och speciellt dennes åttonde, sk. Stalingrad-symfoni, ett av de viktigaste krigstida och krigets smärtor återspeglade verken. Hartmann komponerade Concerto funebre år 1939, samma år som Tyskland uppmuntrat av det beryktade München-avtalet från föregående år ockuperade Tjeckoslovakien. I motsats till största delen av sina landsmän uppfattade inte Hartmann händelsen som en seger, utan han uttryckte sin antikrigs-övertygelse genom att komponera sin gripande konsert, som ännu inte under kriget kunde framföras.

Man får en vink om den programmatiska bakgrunden till Concerto funebre redan i dess första sats, där Hartmann citerar den gamla tjeckiska husitkoralen "Ni som äro Guds krigare". Smetana hade på sin tid använt samma koral i sin svit Mitt hemland. Men Hartmann använder inte koralen som en segerhymn, utan han ger den en elegisk och på sätt och vis trotsig färgsättning. Den vemodsfulla stämningen fortsätter i det därpåföljande adagiot.

Konsertens tredje sats har karaktären av ett scherzo, som dock till stämningen är allt annat än gladlynt. Snarare verkar musiken uppstudsigt och sarkastisk.

Den fjärde satsen är en sorgmarsch - varav verkets undertitel funebre - och tonsättaren använder sig bl.a. av en gammal rysk revolutionär marsch från år 1904. Det är onödigt att ur verkets avslutande sats söka en glimt av hopp. Anande den förstörelse och skräck som det påbörjade kriget skulle hämta med sig avslutar Hartmann sin konsert i en stämning av djup sorgmodighet och depression.

Richard Strauss: Metamorfoosit 23 soolojouselle

Richard Straussin suurta aikaa olivat vuosikymmenet vuosisadan vaihteen kummallakin puolella. Hänen musiikissaan ruumiillistuu Kaiser Wilhelm -aikakauden porvarillisuus. On luonteenomaista, että kun ensimmäinen maailmansota horjutti illuusioita, alkoi Straussinkin tähti himmetä. Vuonna 1923 Strauss sanoi itse: "Aikaisemmin olin etujoukoissa, mutta nykyään minä kuulun miltei jälkivarmistukseen."

Ehkä suurimman yleisömenestyksensä Strauss saavutti oopperallaan Ruusuritari. Vuonna 1911, jolloin se sai kanteesityksensä, hänen maineensa oli korkeammalla kuin kos-

kaan muulloin. Gustav Mahler kuoli samana vuonna, Max Regeriä ja Hans Pfitzneriä juhlittiin kapellimestareina, mutta säveltäjinä heillä oli vain vähän ihailijoita. Debussyn merkitystä ei vielä tajuttu, Arnold Schönberg puolusteli uusia ideoitaan vähäisellä menestyksellä, Sibelius sulkeutui neljännen sinfoniansa merkeissä kuoreensa ja Igor Stravinski sävelsi skandaalin synnyttävän balettinsa Kevätuhri. Mutta Strauss saattoi jo luoda katseensa taaksepäin ja todeta luoneensa loistavan säveltäjänuran.

Straussin isä oli Münchenin oopperan etevä käyrätorvensoittaja ja Richard sai jo neljännestä ikävuodestaan lähtien ankaran klassisen musiikkikasvatuksen. Ensimmäiset sävellysyrityksensä hän teki 12 vuoden ikäisenä. Kun hän oli 21 vuoden ikäinen, Hans von Bülow kutsui hänet apulaiskapellimestariksi Meiningeniin, missä hänestä vuoden kuluttua tuli hovikapellimestari. Tämän jälkeen hän toimi kapellimestarina Münchenin oopperassa sekä hovikapellimestarina Weimarissa, vuonna 1894 hovikapellimestarina Münchenissä, samana vuonna Berliinin Filharmonikkojen kapellimestarina, vuosina 1898-1918 Hofoperin johtajana, vuosina 1919-24 Wienin valtionoopperan johtajana sekä lopulta vuosina 1933-35 Saksan Reichsmusikkammerin presidenttinä, minkä jälkeen hän lopultakin vetäytyi syrjään julkisuudesta lukuun ottamatta eräitä sporadisia esiintymisiä vierailevana kapellimestarina.

Huolimatta kapellimestarin urastaan Strauss ennätti säveltää ahkerasti. Hänen laaja tuotantonsa koostuu enimmäkseen oopperoista sekä suurimuotoisista orkesteriteoksista. Ensimmäisissä teoksissaan hän oli varsin lähellä schumannilais-mendelssohnilaista tyyliä, mutta Wagnerin voimakas vaikutus sai hänet jo varsin varhaisessa vaiheessa siirtymään ohjelmamusiikin pariin. Wagnerilta hän peri myös sinfonisen motiivitekniikan ja loisteliaan orkesteripaletin, Lisztiltä taas sinfonisen runon. Luonteenomaista Straussin tyyliä ovatkin juuri aiheiden taitava muokkaus sinfonisen rakentelun hengessä sekä vapaiden muotojen soveltaminen.

Richard Straussista on sanottu, että hänellä oli oikea kasvatus ja koulutus, että hän tapasi oikeat ihmiset oikealla hetkellä, että hänen onnistui välttää perheongelmat, aineelliset huolet ja taiteelliset vaikeudet. Hänen elämänsä sujui erinomaisen porvarillisesti ja hänen karriäärinsä kehkeytyi kuin itsestään. Sitä traagisemmilta tuntuvatkin hänen viimeiset elinvuotensa. Vaikka hänen oli erottava Reichskammerin presidentin virastaan sävellettyään oopperan juu-

talaisen Stefan Zweigin librettoon, hän sai kuitenkin elää suhteellisen rauhassa, joskin viranomaisten epäsuosiossa. Vuonna 1942 hän muutti Wieniin (vuonna 1947 hänestä tuli Itävallan kansalainen). Sodan päätyttyä hän muutti Sveitsiin ja eli siellä maanpaossa. Liittoutuneiden tuomioistuimien tutki hänen väitettyjä natsisympatioitaan, mutta hänet todettiin syyttömäksi vuonna 1948. Traagisin kokemus Straussille lienee Saksan kukistuminen vuosina 1944-45, jolloin hän tajusi pohjiaan myöten erään aikakauden päättyneen. Berliinin, Münchenin, Dresdenin ja Wienin oopperatalot, jotka olivat liittyneet niin oleellisesti hänen koko elämäntyöhönsä, olivat raunioina. Surun murtamana hän sävelsi *Metamorphosen* jousille, "tutkielman 23 soolojoukselle", jota voidaan pitää Straussin koko tuotannon syväsimppänä ja tunnustuksellisimpana luomuksena.

Metamorphosen on 80-vuotiaan säveltäjäneron jäähyväiset maailman kauneudelle – tai, kuten hän itse sanoi, "koko menneen elämäni heijastus". Noin puolituntisen yksiosaisen teoksen selkärankana voidaan pitää Beethovenin *Eroica*-sinfonian surumarssin aiheita, joita voi tunnistaa läpi koko teoksen. Strauss väitti kuitenkin yllättävästi, että hän olisi seurannut Beethovenin jalanjälkiä enemmän tai vähemmän tiedostamattomasti. Kuitenkin erääseen kohtaan, yhdeksän tahtia ennen loppua, jossa surumarssin neljä ensimmäistä tahtia esiintyvät sellaisenaan selloissa ja bassoissa, Strauss merkitsi partituuriin "In memoriam!". Myös heijastumia Straussin ihaileman Wagnerin oopperasta *Tristan ja Isolde* on tunnistettavissa. Mutta kaikkein oleellisinta on Straussin oma persoonallisuus ja hänen suvereeni tapansa rakentaa suuri sinfoninen kaari käyttämättä oikeastaan lainkaan kontrastitehoja. Muodoltaan *Metamorphosen* koostuu kahdesta laajasta *adagio*-jaksoista, joiden väliin sijoittuu hieman nopeammassa tempossa liikkuva jakso.

Vaikka Straussia luonnehditaan yleensä ns. ohjelmamusiikin säveltäjänä – kuuluuhan hänen tuotantoonsa suuri määrä sinfonisia runoja, kuten *Don Juan*, *Till Eulenspiegels lustige Streiche*, *Don Quixote*, *Also sprach Zarathustra* ja *Ein Heldenleben* – oli hänelle kuitenkin tunnusomaista myös äärimmäisen hieno muototaju, mikä ilmenee ehkä parhaiten juuri hänen myöhäistuotannossaan. *Metamorphosen*-teokseen soveltuu hyvin Straussin jo nuoruudessaan ilmaisema mielipide kirjeessään Hans von Bülowille, Wagnerin lähipiiriin kuuluvalla ja omaperäisistä Beethoven-tulkinnoistaan kuuluisalle kapellimestarille:

”Jos haluaa luoda taideteoksen, joka on yhtenäinen sekä tunnelmaltaan että rakenteensa puolesta, mutta joka silti tekee kuulijaan plastisen vaikutuksen, säveltäjän on pystyttävä näkemään silmiensä edessä leijuvana plastisena kokonaisuutena se, minkä hän haluaa saada sanotuksi. Se on mahdollista vain runollisen idean tuoman hedelmöityksen avulla, liitettäköön se sitten teokseen ohjelmana tai ei.”

Richard Strauss: Metamorfoser för 23 solostråkar

Richard Strauss' storhetstid sträcker sig på båda sidorna om sekelskiftet. I hans musik förkroppsligas borgerligheten under Kaiser Wilhelms tidsperiod. Det är typiskt, att när det första världskriget rubbade illusioner, så började även Strauss' stjärna fördunklas. År 1923 uttalade sig Strauss själv: ”Tidigare hörde jag till förtruppen, men nuförtiden hör jag nästan till efterpatrullen.”

Kanske sin största publikframgång nådde Strauss med sin opera Rosenkavaljeren. År 1911, när den uruppfördes, var han som mest ryktbar. Gustav Mahler dog samma år, Max Reger och Hans Pfitzner firades som kapellmästare, men som tonsättare hade de mycket få beundrare. Debussy's betydelse hade man ännu inte insett, Arnold Schönberg försvarade sina nya idéer med liten framgång, Sibelius slöt sig inom sitt skal i fjärde symfonins tecken och Igor Stravinsky komponerade den skandalframbringande baletten Våroffer. Men Strauss kunde blicka bakåt och konstatera att han skapat en strålande tonsättarkarriär.

Strauss' far var en mycket skicklig valthornist vid operan i München, och Richard erhöll redan från fyra års ålder en mycket sträng klassisk musikuppföstran. Sina första kompositionsförsök gjorde han som 12-åring. Vid 21 års ålder inbjöd Hans von Bülow honom som biträdande dirigent till Meiningen, där han efter ett år avancerade till hovkapellmästare. Därefter fungerade han som dirigent vid operan i München, samma år som dirigent för Berlins Filharmoniker, under åren 1898-1918 som dirigent för Hofoper, åren 1919-24 innehade han dirigentposten vid Staatsoper i Wien samt slutligen åren 1933-35 som president i Tysklands Reichsmusikkammer varefter han slutligen drog sig tillbaka från offentligheten med undantag för några sporadiska uppträdanden som gästande kapellmästare.

Trots sin kapellmästarbana hann Strauss komponera flitigt. Hans omfattande produktion består mest av operor

samt storformade orkesterverk. I sina första verk stod han ganska nära den schumannska-mendelssohnska stilen, men Wagners starka påverkan fick honom i ett mycket tidigt skede att övergå till programmusik. Av Wagner ärvde han även den symfoniska motivtekniken och den strålande orkesterpaletten, av Liszt igen den symfoniska dikten. Typiskt för Strauss' stil är just den skickliga bearbetningen av teman i den symfoniska konstruktionens anda samt tillämpande av fria former.

Man har yttrat sig om Richard Strauss, att han hade den rätta uppfostran och bildning, att han träffade de rätta människorna vid rätt tidpunkt, att han lyckades undvika familjeproblem, materiella bekymmer och konstnärliga svårigheter. Hans liv förflöt ytterst borgerligt och hans karriär utvecklades som av sig själv. Desto mer tragiskt kändes också hans sista levnadsår. Fastän han måste avstå från sin tjänst som president för Reichskammer efter att ha komponerat en opera till libretto av den judiske författaren Stefan Zweig, lät man honom ändå leva tämligen ifred, om också i onåd hos myndigheterna. År 1942 flyttade han till Wien (år 1947 blev han österrikisk medborgare). När kriget var över flyttade han till Schweiz och levde där i landsflykt. En allierad domstol utredde hans påstådda nazistsympatier, men han frikändes helt år 1948. Strauss mest tragiska upplevelse torde vara krossandet av Tyskland åren 1944-45, då han insåg den fulla innebörden av att en tidsperiod var till ända. Operahusen i Berlin, München, Dresden och Wien som så väsentligt anslutit sig till hela hans livsverk var i ruiner. Nedbruten av sorg tonsatte han *Metamorphosen* för stråkar, 'en betraktelse för 23 solostråkar', som man kan anse som Strauss' mest djupsinta och konfessionella skapelse.

Metamorphosen är en 80-åringss avsked till världens skönhet – eller som han själv sade 'återspeglning av mitt förgångna liv'. Rygggraden i detta trettio minuters verk, bestående av en enda sats, kan man anse vara sorgmarschmotiven ur Beethovens *Eroica*-symfoni, vilka man kan känna igen verket igenom. Strauss påstod ändå överraskande att han skulle ha följt Beethovens fotspår mer eller mindre undermedvetet. Likväl vid ett ställe, nio takter före slutet, där sorgmarschens fyra första takter uppträder som sådana i cello och basson, antecknade Strauss i partituret 'In memoriam'. Även återspeglningar från Wagners opera *Tristan och Isolde*, som Strauss beundrade, kan igenkännas. Men det mest väsentliga är Strauss' personlighet och

hans suveräna sätt att konstruera en stor symfonisk båge – utan att egentligen använda kontrasteffekter. Till sin form består Metamorphosen av två omfattande adagio-avsnitt, och däremellan inplacerat ett avsnitt i litet snabbare tempo.

Fastän Strauss karakteriseras i allmänhet som en sk. tonsättare av programmusik – i hans produktion ingår ju ett stort antal symfoniska dikter, som t.ex. Don Juan, Till Eulenspiegels lustige Streiche, Don Quixote, Also sprach Zarathustra och Ein Heldenleben – så var ändock en ytterst fin formkänsla utmärkande för honom, vilket kanske bäst kommer till uttryck i hans sena produktion. På Metamorphosen passar väl in Strauss' åsikt som han redan i sin ungdom skrev i ett brev till Hans von Bülow, dirigent som hörde till Wagners närmaste omgivning och som var berömd för sina Beethoven-tolkningar: ”Ifall man vill skapa ett konstverk, som är enhetligt såväl till stämning som till sin struktur, men som ändå gör ett plastiskt intryck på åhöraren, bör tonsättaren se det som han vill ha sagt inför sina ögon svävande som en plastisk helhet. Det är möjligt endast med hjälp av någon poetisk idé som frambringat befruktningen, man må foga det som program till verket eller inte.”

Pehr Henrik Nordgren

Sakari Oramo on BBC:n sinfoniaorkesterin ja Tukholman kuninkaallisten filharmonikkojen ylikapellimestari. Hän toimi Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin taiteellisenä johtajana vuosina 2013-2019. Viulistina uransa aloittanut Oramo toimi Radion sinfoniaorkesterin konserttimestarina ja sittemmin orkesterin ylikapellimestarina vuosina 2003–2012. Nykyisin hän on orkesterin kunniakapellimestari. Vuosina 1998–2008 Oramo toimi Birminghamin sinfoniaorkesterin musiikillisena johtajana. Hän toimi myös West Coast Kokkola Operan kapellimestarina.

Oramo johtaa säännöllisesti aikamme tunnetuimpia orkestereita. Viime kausien kohokohtiin lukeutuvat konsertit Berliinin filharmonikkojen, NDR Elbphilharmonie Orkesterin, Staatskapelle Dresdenin, Wienin, Tšekin ja New Yorkin Filharmonikkojen sekä Bostonin sinfoniaorkesterin kanssa sekä lukuisat Proms-konsertit, joista mainittakoon erityisesti Last night of the Proms-konsertit. Hän on myös tehnyt lukuisia palkittuja levytyksiä orkestereidensa kanssa.

Sakari Oramo sai Birminghamin yliopiston kunniatohto-

rin arvon vuonna 2004. Vuonna 2008 hänet palkittiin arvostetulla Elgar-mitalilla, ja vuonna 2009 Oramolle myönnettiin Brittiläisen imperiumin ritarikunnan OBE-arvo (Officer of the Order of the British Empire) ansioista Britannian musiikkielämän kehittäjänä. Vuonna 2010 tasavallan presidentti myönsi Sakari Oramolle Pro Finlandia -mitalin. Hänet nimettiin Ruotsin kuninkaallisen musiikkiakatemian jäseneksi vuonna 2012. Lontoon Royal Philharmonic Society valitsi Oramon vuoden kapellimestariksi vuonna 2016.

Oramo aloitti Taideyliopiston Sibelius-Akatemian orkesteri- ja kapellimestarikoulutuksen professorina vuonna 2020.

Sakari Oramo är chefsdirigent för BBC Symphony Orchestra och Kungliga Filharmonikerna i Stockholm. Han fungerade som konstnärlig ledare för Mellersta Österbottens Kammarorkester åren 2013-2019. Han inledde sin karriär som violinist och fungerade som chefsdirigent för Radions symfoniorkester under åren 2003–2012, varefter han utnämndes till orkesterns hedersdirigent. Under åren 1998–2008 var han musikchef för City of Birmingham Symphony Orchestra. Han fungerade även som West Coast Kokkola Operas dirigent.

Sakari Oramo gästdirigerar regelbundet världens främsta orkestrar. Till den senaste tidens höjdpunkter hör konserterna med Berlinfilharmonikerna, NDR Elbphilharmonie Orchester, Staatskapelle Dresden, Wienfilharmonikerna, Tjeckiska filharmonin, New York Philharmonic samt flertalet Proms-konserter, varav nämnas bör Last night of the Proms-konserterna, som han senast dirigerade sommaren 2019. Oramo finns även representerad på otaliga, prisbelönda skivor.

År 2004 utnämndes Oramo till hedersdoktor vid University of Central England, Birmingham och belönades med den prestigefulla Elgar-medaljen år 2008. Han har även tilldelats en Honorary OBE (Officer of the Order of the British Empire) år 2009 för sina meriter inom Storbritanniens musikliv. År 2010 beviljade Republikens president Sakari Oramo Pro Finlandia-medaljen. I maj 2012 invaldes Oramo som ledamot i Kungliga Musikaliska Akademin och år 2016 utsågs han till Årets dirigent av anrika Royal Philharmonic Society i London.

Oramo inledde sitt arbete som professor i orkesterledning vid Sibelius-Akademin, Konstuniversitetet år 2020.

Adrian Ibañez-Resjan syntyi 1997 Turussa venäläis-espanjalaiseen perheeseen. Hän aloitti viulunsoiton kolmevuotiaana isoisänsä Araik Resjanin opastuksella. Ibañez-Resjan on opiskellut Sibelius-Akatemian nuoriso-osastolla Réka Szilvayn ja Laura Vikmanin johdolla, ja mestarikursseilla häntä ovat ohjanneet mm. Ana Chumachenko, Elina Vähälä, Zakhar Bron ja Miriam Fried.

Ibañez-Resjan on debytoinut jo neljävuotiaana Turun ja Mäntän Musiikkijuhlilla ja on esiintynyt mm. Turun Filharmonian, Jyväskylän Sinfonietan ja Vivo-orkesterin solistina. Hän on saanut erikoispalkinnon Oistrakh-kilpailussa Moskovassa 2006 ja toisen palkinnon Bukarestin kansainvälisessä viulukilpailussa 2007. Ibañez-Resjan voitti Jyväskylän viulukilpailun A-sarjan 2009 ja B-sarjan 2012. Hän sai ensimmäisen palkinnon kansainvälisessä Grand Prize Virtuoso -kilpailussa 2015 sekä Kuopion viulukilpailussa 2020.

Ibañez-Resjan on ollut nuorena taiteilijana Menuhin-festivaalilla 2016 sekä Kuhmon Kamarimusiikkifestivaalilla 2016-2019. Hän on ollut myös Gustav Mahler Jugendorchesterin jäsenenä kiertueella 2019.

Adrian Ibañez-Resjan on opiskellut Münchenin Musiikkikorkeakoulussa Christoph Poppenin ja Lena Neudauerin johdolla. Sibelius-Akatemialla häntä opettaa Päivyt Meller. Nuori viulisti sai vuonna 2020 lainakseen Sibelius-Akatemian omistaman Stradivari-viulun vuodelta 1691.

Adrian Ibañez-Resjan föddes år 1997 i Åbo i en rysk-spansk familj. Han började spela violin som treåring för sin morfar Araik Resjan. Ibañez-Resjan har studerat vid ungdomsavdelningen vid Sibelius-Akademien under ledning av Réka Szilvay och Laura Vikman, och han har deltagit i mästarkurser för Ana Chumachenko, Elina Vähälä, Zakhar Bron och Miriam Fried.

Ibañez-Resjan debuterade redan som fyraåring på Åbo och Mänttä musikfestspel och har uppträtt som solist med bl.a. följande orkestrar: Åbo Filharmoniska orkester, Jyväskylä Sinfonietta och Vivo-orkestern. Han har erhållit specialpris i Oistrakh-tävlingen i Moskva år 2006 och andra pris i Bukarest internationella violintävling år 2007. Ibañez-Resjan segrade i Jyväskylä violintävlings A-serie år 2009 och B-serie 2012. Han erhöill första pris i den internationella Grand Prize Virtuoso -tävlingen år 2015 samt i Kuopio violintävling år 2020.

Ibañez-Resjan har fungerat som ung konstnär på

Menuhin-festivalen år 2016 samt Kuhmo Kammarmusik-festival 2016-2019. Han har även varit medlem av Gustav Mahler Jugendorchester under en turné år 2019.

Adrian Ibañez-Resjan har studerat vid musikhögskolan i München under ledning av Christoph Poppen och Lena Neudauer. Vid Sibelius-Akademien undervisas han av Päivyt Meller. Den unga violinisten erhöll år 2020 till låns Sibelius-Akademiens Stradivari-violin från år 1691.

Vuonna 1972 perustettu **Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri** (KPKO) kuuluu kansainvälisesti tunnetuimpiin suomalaisorkestereihin. Perustajansa, kapellimestari Juha Kankaan johdolla orkesteri loi kunnianhimoisen profiilin, jonka tavaramerkkejä ovat herkästi reagoiva, dynaaminen yhteisointi ja laaja ohjelmisto barokista tähän päivään. Juha Kangas toimi orkesterin taiteellisena johtajana vuoden 2008 loppuun saakka ja on nykyisin sen kunniakapellimestari.

Monikymmenvuotinen yhteistyö säveltäjä Pehr Henrik Nordgrenin (1944–2008) kanssa on yksi esimerkki yhteistyökumppanuuksista, joille KPKO:n menestys on rakentunut. Orkesterin aktiivinen rooli oman aikansa musiikin tekijänä on tuottanut yli 170 kantaesitystä, joista monet ovat orkesterin tilauksia. Kotimaisten säveltäjien lisäksi tiiviitä yhteyksiä on luotu Pohjoismaiden ja Baltian säveltäjiin. Laajaa kansainvälistä arvostusta nauttivalle orkesterille on myönnetty muun muassa Pohjoismaiden neuvoston musiikkipalkinto vuonna 1993.

Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri on tehnyt lähes 70 äänitettä, jotka ovat herättäneet kansainvälistä huomiota ja levittäneet orkesterin mainetta maailmalla. Kotipaikkansa Kokkolan lisäksi KPKO vieraillee säännöllisesti kotimaassa ja ulkomailla. Kesällä 2019 orkesteri teki uusintavierailun maineikkaille Mozart-festivaaleille Saksan Würzburgissa. Euroopan lisäksi orkesteri on konsertoinut Japanissa ja New Yorkissa.

Sakari Oramon kauden (2013–2019) päätyttyä Keski-Pohjanmaan Kamariorkesterin taiteelliseksi johtajaksi kutsuttiin ruotsalainen viulutaiteilija Malin Broman. Solistina, kamarimuusikkona ja musiikin johtajana ansioitunut Broman aloitti kautensa syksyllä 2019.

Mellersta Österbottens Kammarorkester (MÖK), grundad år 1972, hör till våra internationellt mest kända finländska orkestrar. Under ledning av dess grundare, kapellmästare Juha Kangas, skapade orkestern sig en ambitiös profil med en reaktionssnabb, dynamisk samklang och en bred repertoar från barock till nutida musik som varumärken. Juha Kangas fungerade som orkesterns konstnärliga ledare t.o.m. år 2008 och är nuförtiden orkesterns hederskapellmästare.

Samarbetet med tonsättaren Pehr Henrik Nordgren (1944–2008) spände över flera decennier och är ett gott exempel på de samarbeten på vilken MÖK:s framgång grundar sig. Orkesterns aktiva roll inom nutida musik har resulterat i över 170 uruppföranden, varav många är egna beställningsverk. MÖK har skapat nära kontakter med såväl inhemska som med baltiska och nordiska tonsättare. Orkestern är ansedd även internationellt, och har belönats med bl.a. Nordiska rådets musikpris år 1993.

Mellersta Österbottens Kammarorkester har gjort närmare 70 skivinspelningar, som bidragit till orkesterns internationella status. MÖK konserterar förutom i hemstaden Karleby även regelbundet runtom i Finland och utomlands. Sommaren 2019 uppträdde orkestern igen på den berömda Mozart-festivalen i Würzburg, Tyskland. Utöver Europa har orkestern även turnerat i Japan och i New York.

Efter att Sakari Oramos konstnärliga ledarskap kommit till ända (2013–2019) bjöd Mellersta Österbottens Kammarorkester in den svenska violinisten Malin Broman till konstnärlig ledare. Broman, meriterad som solist, kammarmusiker och musikledare, inledde sin säsong hösten 2019.

Muusikot / Musiker

I Viulu / I Violin

Reetta Kataja
Reijo Tunkkari
Ida Tunkkari
Kati Niemelä
Andrei Sytchak

II Viulu / II Violin

Teija Pääkkönen
Annica Brännkärr
Saana Parviainen
Maria Pulakka
Sanna Kokko

Alttoviulu / Altviolin

Hanna Pakkala
Ari Hanhikoski
Inkeri Halmio-Hanhikoski
Anna-Leena Kangas
Johanna Tuikka (Strauss)

Sello / Cello

Lauri Pulakka
Janne Virkkala
Ulla Lampela
Antto Tunkkari (Strauss)
Joanna Hanhikoski (Strauss)

Kontrabasso / Kontrabas

Oskari Hannula
Eero Marttila
Sebastian Zinca (Strauss)

Cembalo

Anna-Maaria Oramo

**KOKKOLAN KAUPUNKI
KARLEBY STAD**

SKPO

 TYÖPLUS

OP Keski-Pohjanmaa
Mellersta Österbotten

WIN BOLIDEN

KESKIPOHJANMAA